

PADDEN, KIKKERS, SALAMANDERS EN FAUNA(DASSEN)BUIZEN

Gerard Smit

Een van de projecten die ik naast mijn werkzaamheden voor de Werkgroep Monitoring uitvoer is onderzoek naar het gebruik van faunapassages onder en over rijkswegen. Dit soort onderzoek wordt in opdracht van Rijkswaterstaat uitgevoerd. Rijkswaterstaat realiseert overal in het land faunapassages met het doel dieren de mogelijkheid te bieden rijkswegen op een veilige manier te passeren.

alle soorten en maten

Faunapassages zijn er in alle soorten en maten. Bekend zijn natuurlijk het ecoduct, dassenbuizen en amfibieëntunnels. Minder bekend zijn loopstroken onder duikers en bruggen, wallen met houtstobben bij viaducten en meer exotisch klinkende oplossingen als boombruggen.

Veel passages die onder rijkswegen zijn aangelegd liggen er in eerste instantie voor zoogdieren. Inmiddels heeft Rijkswaterstaat van meer dan 100 passages onder rijkswegen laten onderzoeken of ze daadwerkelijk door zoogdieren worden gebruikt. Dit onderzoek is meestal in het najaar uitgevoerd omdat de kans op het registreren van zoogdierpassages dan het grootst is. Al snel is gebleken dat in het najaar naast zoogdieren ook padden, kikkers en salamanders regelmatig faunapassages gebruiken. In RAVON 7 (jg. 3, 2000, nr.1) staat bijvoorbeeld een artikel over het gebruik van loopstroken onder duikers en bruggen. Maar niet alleen loopstroken worden gebruikt, ook stobbenwallen en dassenbuizen worden regelmatig door amfibieën gebruikt.

Recent is een grootschalig onderzoek uitgevoerd aan 45 dassenbuizen waarbij zowel in het voorjaar als in het najaar is gekeken. Hoewel veel dassenbuizen in het najaar regelmatig door amfibieën worden gebruikt, blijken de dieren in het voorjaar de buizen niet of nauwelijks te bezoeken. Bekend is dat amfibieën vrij hoge eisen stellen aan amfibieëntunnels die in het voorjaar de trek mogelijk moeten maken tussen winterverblijf en

voortplantingsplek. Dat amfibieën de buizen onder rijkswegen doorlopen is in dit opzicht opvallend. De buizen zijn namelijk relatief smal en vaak tientallen meters lang en voldoen daarmee niet aan de eisen voor voorjaarsmigratie.

dispersie

Het gebruik van de faunapassages in het najaar is van een geheel andere orde van grootte als de voorjaarsmigratie. In het voorjaar trekken padden vaak met tientallen tot honderden per week naar hun poel of sloot. Bij de faunapassages worden in het najaar vaak niet meer dan een tiental dieren per week geregistreerd. Wij gaan er vanuit dat deze najaartrek vooral te maken heeft met dispersie. Zwervende dieren dus. Dispersie is belangrijk voor uitwisseling van individuen tussen verschillende populaties. De meeste rijkswegen in ons land vormen absolute barrières voor amfibieën. Gelukkig stellen de in het najaar zwervende amfibieën blijkbaar andere eisen aan passages. Zo hebben ze met de faunapassages die in eerste instantie voor zoogdieren zijn aangelegd, maar ook met fiets- en voetgangerstunnels, tal van mogelijkheden de grote wegen te passeren. Helaas echter ontbreken veel van deze voorzieningen bij lokale en provinciale wegen. Dit betekent dat het merendeel van deze wegen absolute barrières blijven voor amfibieën.

Sporenonderzoek levert vaak verrassende resultaten op. Op deze bladzijde vind je de sporen van een kikker, een pad en twee salamanders.

Het Meetnet Amfibieën is een project van RAVON Werkgroep Monitoring

In samenwerking met – met subsidie van

Centraal Bureau voor de Statistiek, Expertise Centrum-LNV, Universiteit van Amsterdam

